

OPEN DIALOG FOUNDATION

Open Dialog Foundation, 11a Szucha Avenue, office 21, 00-580 Warsaw, Poland

Tel. + (48) 22 307 11 22

www.odfoundation.eu

Warszawa, 13.02.2014

DZIENNIKARZE BYLI CELOWO ATAKOWANI PRZEZ MILICJĘ

Zarówno w czasie poprzednich starć, do jakich doszło na placu Niepodległości 30.11.2013 i obok Administracji Prezydenta Ukrainy 01.12.2013, w czasie wydarzeń na ulicy Gruszewskiego, które rozpoczęły się 19.01.2014 i trwały przez kilka dni, odnotowane zostały liczne przypadki naruszania praw strony trzeciej – dziennikarzy. Wielu przedstawicieli mediów padło ofiarą przemocy także w innych miastach na Ukrainie, przez które w większości przetoczyła się fala antyrządowych protestów. Poczynając od 19.01.2014, na Ukrainie zostało poszkodowanych co najmniej 70 dziennikarzy, którzy relacjonowali przebieg wydarzeń. Od początku trwania antyrządowych protestów, łącznie poszkodowanych zostało co najmniej 136 przedstawicieli mediów¹.

Dziennikarze, jak i demonstranci, przede wszystkim ucierpieli na skutek użycia gazu łzawiącego oraz wybuchów granatów ogłuszających. Należy także zaznaczyć, że w wielu przypadkach reporterzy nie byli przypadkowymi ofiarami – **siła wobec nich była używana celowo, funkcjonariusze służb specjalnych świadomie strzelali do dziennikarzy, o czym świadczą liczne dowody w postaci nagrań wideo oraz zdjęć**. W różnych miastach na terenie kraju, dziennikarze często stawali się ofiarami nie tylko funkcjonariuszy milicji, lecz również nieznanymi sprawców, których działania w żaden sposób nie pozostawały w sprzeczności z działaniami milicji.

Kijów

W wyniku zamieszek przy ulicy Gruszewskiego w Kijowie zostało zatrzymanych i aresztowanych 4 dziennikarzy (Maryan Gavryliv, Andrey Loza, Vladimir Karagyaur i Anton Kudinov). Wszyscy oni składali relacje z wydarzeń i nie brali udziału w zamieszkach (art. 294 kk Ukrainy). Niemniej jednak, po zatrzymaniu zostali oskarżeni o branie udziału w zamieszkach, a następnie aresztowani. Później sąd zamienił środek zapobiegawczy dla dziennikarzy z aresztu tymczasowego na areszt domowy.

Odnotowano przypadki, kiedy niektórych dziennikarzy zatrzymywano w trakcie pełnienia przez nich obowiązków zawodowych, lecz wkrótce potem zwalniano. Na przykład, rano 20.01.2014 milicja zatrzymała grupę operatorów z agencji informacyjnej „Radio Svoboda”. Dwoch dziennikarzy agencji (Igor Iskhakov i Dmitriy Barkar) zostało pobitych i wsadzonych do więźniarki, po tym, jak zbliżyli się do barierek ustawionych przez organy ścigania na ulicy Gruszewskiego. Jednemu z dziennikarzy przy pomocy SMS udało się przekazać informację o zatrzymaniu, co wywołało społeczny rezonans, dzięki czemu w niedługim czasie dziennikarze zostali zwolnieni². Funkcjonariusze „Berkuta” pobili, a następnie zatrzymali rosyjskiego dziennikarza Andrey Kiseleva. Dziennikarza zwolniono po interwencji oficjalnych przedstawicieli Federacji Rosyjskiej³.

Liczne przypadki użycia siły przez funkcjonariuszy milicji zostały zanotowane dzięki zdjęciom dokonanych przy pomocy kamer wideo i aparatów fotograficznych.

¹ <http://dt.ua/UKRAINE/za-chas-akciy-protestu-v-ukrayini-postrazhdali-136-zhurnalistiv-136745 .html>

² <http://www.ogo.ua/articles/view/2014-01-20/46582.html>

³ <http://lenta.ru/news/2014/01/23/kiselev/>

Dla przykładu, w dniu 19.01.2014 funkcjonariusze milicji podczas transmisji na żywo ostrzelali z broni pneumatycznej reportera (i zarazem operatora) „spilno.tv” Anatoliya Lazarenko – telewizja online «spilno.tv w efekcie postrzelili go w rękę^{4,5}. Tego samego wieczora dziennikarz „Radio Svoboda” Igor Iskhakov przy pomocy kamery wideo sfilmował specjalnie celującego w niego milicjanta, w czasie gdy dziennikarz filmował przebieg wydarzeń⁶. Podobne przypadki zostały odnotowane także kolejnego dnia, 20.01.2014. Funkcjonariusze milicji ostrzelali operatorów „5 kanału” Ivana Nakonechnego⁷ i Yuriya Usyka⁸, którzy filmowali przebieg wydarzeń na ulicy Gruszewskiego. **Na nagraniach wideo wyraźnie widać, jak milicjanci celują i strzelają do dziennikarzy.**

Charakter obrażeń jakich doznali dziennikarze na skutek użycia broni pneumatycznej również świadczy, że strzały zostały oddane celowo. Między innymi zanotowano przypadki strzelania w głowę – na przykład, **dziennikarz Pavel Ivanov został postrzelony w głowę 4 razy**. Dmitriy Vlasov trzykrotnie został postrzelony przez funkcjonariuszy milicji w okolicę pachwiny. Należy zaznaczyć, że zgodnie z resortową instrukcją funkcjonariuszy milicji, otwieranie ognia z broni pneumatycznej przy użyciu kul gumowych jest możliwe tylko w przypadku zbiorowego naruszenia zasad porządku publicznego, lecz z odległości nie mniejszej niż 40 metrów oraz w dolną część ciała⁹.

W dniu 20.01.2014 ruch pod nazwą „Stop cenzurze” wystąpił z oświadczeniem, z którym skrytykowano fakty użycia przemocy wobec dziennikarzy na Ukrainie i zwrócono się z apelem do międzynarodowej społeczności o dokonanie ingerencji w sytuację. *„Wydarzenia w centrum Kijowa w dzielnicy rządowej stały się ostatecznie kwintesencją tego, co działo się na Ukrainie z dziennikarzami w ostatnich latach. Pobicie, niszczenie sprzętu, strzelanie i zatrzymania, żeby nie było nagrań wideo, zdjęć i ludzi w kraju, którzy widzą i znają prawdę... Tutaj na Ukrainie, my nawet nie czekamy na usprawiedliwienia obecnej władzy – przecież nie było żadnej kary dla żołnierzy biorących udział w wydarzeniach, poczynając od 30 listopada (2013 roku – red.)»¹⁰*, - stwierdzono w oświadczeniu.

W odpowiedzi na skargi dziennikarzy, służba prasowa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainie oznajmiła, że *„Informacje (o strzelaniu do dziennikarzy gumowymi kulami) można traktować jako prowokację. Rzeczywiście jest kilku poszkodowanych dziennikarzy, którzy zwracali się do szpitali o udzielenie pomocy. Zostali oni ranni na skutek wybuchu petard, świec dymowych, granatów ogłuszających, kamieni»¹¹*.

W dniu 28.01.2014 ukraińscy dziennikarze przeprowadzili pokojową akcję mającą na celu udzielenie poparcia dla swoich kolegów w kuluarach Rady Najwyższej Ukrainy. W trakcie akcji prezentowali oni deputowanym z Partii Regionów zdjęcia przedstawiające dziennikarzy poszkodowanych w wyniku działań milicji. Deputowana z Partii Regionów Yelena Bondarenko oznajmiła, że dziennikarze przebywając w strefie działań bojowych powinni być gotowi, by ryzykować swoim życiem. *„Myślę, że dla was to nie jest tajemnica, że jeśli trwają działania bojowe, zawsze są poszkodowani. Niestety dziennikarz w takich warunkach też nie jest chroniony. Przypomnijcie sobie naszych dziennikarzy, którzy zginęli w „zapalnych punktach” konfliktów... Dziennikarze umierają wszędzie. Niestety, ta lista nie jest jeszcze zamknięta»¹²*, - powiedziała Bondarenko dziennikarzom.

⁴ http://zn.ua/UKRAINE/v-stolknoveniyah-na-grushevskogo-postradali-15-zhurnalistov-137021_.html

⁵ <http://www.youtube.com/watch?v=ykrQW7Gf6j8>

⁶ <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25235297.html>

⁷ <http://www.youtube.com/watch?v=KgOlbnTxlBo>

⁸ <http://tsn.ua/video/video-novini/poraneni-zhurnalisti-perekonani-u-navmisnomu-obstrili-silovikami.html?type=2>

⁹ <http://p-p.com.ua/articles/43449/>

¹⁰ <http://stopcensorship.wordpress.com/2014/01/20/%D0%BC%D1%96%D0%BB%D1%96%D1%86%D1%96%D1%8F-%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D0%BB%D1%8F%D1%94-%D1%83-%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D1%96%D0%B2/>

¹¹ <http://euromaidan.rbc.ua/rus/mvd-dopuskaet-cto-informatsiya-o-strelbe-po-zhurnalistam-20012014105800>

¹² <http://www.pravda.com.ua/news/2014/01/28/7011675/>

Pozostałe miasta na Ukrainie

O ile w Kijowie dziennikarze stawali się ofiarami milicji, to w innych miastach zdarzały się napady na nich, dokonywane przez nieznaną chuliganów. Wszystko odbywało się przy całkowitej bezczynności milicji, która ignorowała liczne przypadki łamania prawa.

Dniepropietrowsk. W czasie starć w pobliżu budynku obwodowej administracji państwowej w Dniepropietrowsku, w dniu 26.01.2014, w wyniku działań milicji oraz nieznaną młodych mężczyzn w maskach, poszkodowanych zostało co najmniej 6 dziennikarzy. Operator Sergey Kochet został ranny w plecy z broni pneumatycznej; operator Danilo Peterimov doznał urazu ręki. Dziennikarka Natalya Svetlova doznała urazów oraz otarć naskórka od ciosów zadanych pałkami. Ponadto została rozbita kamera należąca do jednego z dziennikarzy miejscowego „34 kanału telewizji”. Młodzi osobnicy o sportowym wyglądem rozbili notebook należący do dziennikarza gazety „Vesti” Yaroslava Markina. Ci sami ludzie w budynku obwodowej administracji państwowej grozili dziennikarzowi gazety „Pravitelstvennyy Kurier” („Uryadovy Courier”) Natalyi Belovitskiej¹³.

Zaporoże. W dniu 26.01.2014 podczas starć w pobliżu budynku obwodowej administracji państwowej poszkodowanych zostało co najmniej 3 dziennikarzy. Zostali pobici: fotograf agencji informacyjnej „Ukrinform” Dmitriy Smolenko; dziennikarz, prezenter i muzyk Valentin Terletskiy; redaktor naczelny gazety „Mechta” Yuriy Gudimenko. Na skutek odniesionych urazów Smolenko i Terletskiy zostali hospitalizowani. Yuriyovi Gudimenko milicjant pałką złamał palec. *„Filmowałem dopóki nie dostałem pałką po rękę, w której trzymałem, właściwie niepotrzebną rzecz – legitymację prasową. Ręka chyba jest cała, tylko został złamany palec. Szpitale są zapchane przez pobitych ludzi”¹⁴*, - poinformował Gudimenko.

Czerkasy. W trakcie rozpędzania antyrządowych demonstracji w Czerkasach, w wyniku działań funkcjonariuszy jednostki specjalnej „Berkut” poszkodowanych zostało co najmniej 5 dziennikarzy. Berkutowcy pobili między innymi dziennikarza Sergeya Marchuka oraz dokonali zatrzymania Yuriya Vysotskiego. Obaj dziennikarze posiadają obywatelstwo białoruskie i pracują dla polskiego kanału telewizji „Belsat”. Pobity został również dziennikarz kanału TV „Inter” Stanislav Kukharchuk. Operatorowi kanału TV „Vikka” rozbito kamerę. Dziennikarz Oleg Ogilko został pobity przez nieznaną osobników. W dniu 29.01.2014 czerkascy dziennikarze przekazali do obwodowego wydziału milicji petycję z żądaniem ukarania winnych pobicia ich kolegów. Pod petycją podpisało się 78 dziennikarzy¹⁵.

Donieck. Według twierdzeń donieckiej dziennikarki Yekateriny Zhemchuzhnikovej w czasie wydarzeń, związanych z donieckim Euromajdanem poszkodowanych zostało około 10 dziennikarzy. *„Kiedy po raz pierwszy przyjechali do nas „sportowcy”, 19 stycznia, najpierw po prostu stali z boku i krzyczeli „Majdan precz!”. Potem zaczęli popychać dziennikarzy, rzucać jajkami, został nawet poszkodowany operator kanału telewizji „Donbass”, należącej do Rinata Akhmetova. Dziennikarzom gazety miejskiej usiłowano rozbić aparat”, - opowiedziała Zhemchuzhnikova. Sama dziennikarka została zmuszona do wyjazdu z Doniecka na pewien czas, ponieważ obawiała się o swoje bezpieczeństwo¹⁶.*

Charków. Charkowski korespondent wydania „Ukrainskoye Prostranstvo” („Ukrainskyy Prostir”) Roman Cheremskiy oznajmił, że funkcjonariusze „Berkuta” w dniu 11.01.2014 pobili go i rozbili kamerę wideo o wartości 20 tysięcy hrywien (około 1700 euro) w centrum miasta w czasie kręcenia materiału na temat Antymajdanu. *„Filmowałem autobusy bez tablic rejestracyjnych z*

¹³ http://24tv.ua/home/showSingleNews.do?u_zaporizhzi_i_dnipropetrovsku_postrazhdali_zhurnalisti&objectId=402885

¹⁴ <http://www.unian.net/politics/876822-vo-vremya-razgona-zaporojskogo-majdana-postradali-minimum-troe-jurnalistov.html>

¹⁵ <http://www.telekritika.ua/pravo/2014-01-29/89892>

¹⁶ http://vgolos.com.ua/articles/nichogo_ne_zminyty_donechchany_133029.html

przyciemnianymi szybami, obok których stali ludzie z „Berkuta”. Powiedzieli żeby nie filmować. Ja filmowałem dalej. Z tyłu podszedł do mnie berkutowiec, potraktował mnie paralizatorem, zostałem związany, parę razy uderzyli mnie po nerkach, wpakowali do autobusu, tam jeszcze parę razy uderzyli po nerkach i grozili: „Przekaż swoim dziennikarzom, żeby nas nie filmowali”. **Kamerę rozbili i zabronili pendrive**”, - relacjonował Cheremskiy. W związku z pobiciem dziennikarza prokuratura obwodowa w Charkowie wszczęła sprawę karną z art. 365 cz. 2 kk Ukrainy („nadużycie władzy lub uprawnień służbowych”), mimo to, nikogo do tej pory nie zatrzymano¹⁷. Milicja zaprzecza pobiciu dziennikarza twierdząc, że do autobusu wszedł samodzielnie, zaś funkcjonariusze „Berkuta” tylko z nim rozmawiali i poprosili, aby opuścić pojazd¹⁸.

W dniu 25.01.2014 aktywiści charkowskiego Euromajdanu urządzili przemarsz przez miasto z narodowymi flagami Ukrainy. W trakcie całego przemarszu demonstrantom towarzyszyła grupa około 100 młodych ludzi o sportowym wyglądzie. W niedługim czasie zaczęli oni atakować uczestników marszu – rzucali śnieżki, kawałki lodu i petardy. W efekcie jednemu z dziennikarzy (Sergey Alekseyev) rozbito głowę, a jeszcze jednemu – sprzęt. Milicja zareagowała na prowokację i położyła kres starciom, jednak nikogo nie zatrzymała¹⁹. W dniu 26.01.2014 grupa młodych ludzi z kijami bejsbolowymi atakowała uczestników antyrządowego wiecu. Podczas napadu został pobity operator Andrey Radich, a także uszkodzona kamera oraz statyw należące do charkowskiej spółki telewizyjnej „Agencja Telewizji „Novosti”.

Władze Charkowa reprezentowane przez mera Gennadiya Kernesa i szefa obwodowej administracji państwowej Mikhaila Dobkina są znane z wielu krytycznych wypowiedzi pod adresem mediów. W charakterze przykładu można wymienić zdarzenie, mające miejsce w czasie trwania wszechukraińskiego zjazdu przewodniczących podstawowych organizacji partyjnych Partii Regionów, który odbył się w dniu 01.02.2014 w Charkowie. To wtedy właśnie Mikhail Dobkin zarzucił dziennikarzom brak obiektywizmu podczas składania relacji na temat sytuacji wokół protestów²⁰. Wcześniej Mikhail Dobkin bardzo niejednoznacznie zwrócił się do dziennikarzy „5 kanału”. Komentując ataki na dziennikarzy w Charkowie powiedział: „Jeśli macie zamiar osiągnąć coś dobrego w waszym zawodzie, bądźcie gotowi, że ktoś może chcieć złamać waszą kamerę”²¹. [w oryginale gra słów: złamać i zniszczyć karierę lub kamerę – przyp. tłum.]

Symferopol. W dniu 28.01.2014 nieznani sprawcy rozbili aparat fotograficzny należący do Sergeya Mokrushina. Jak twierdzi dziennikarz, tego dnia widział w mieście grupę młodych dobrze zbudowanych mężczyzn. Zakładając, że mogą to być prowokatorzy (w Symferopolu miało się odbyć kilka wieców), postanowił ich sfotografować. „Wtedy podeszło do mnie kilku agresywnie nastawionych ludzi i zażądali „starcia” [usunięci] zdjęcia, a kiedy odmówiłem, jeden z nich silnym ciosem wybił mi aparat fotograficzny z rąk, który upadł na ziemię i się rozbił”, - opowiedział dziennikarz. **Przebieg wydarzeń obserwowało 4 stojących obok funkcjonariuszy milicji, którzy odmówili jednak zatrzymania sprawców lub chociaż ich wylegitymowania.** Sergey Makrushin złożył na milicji wniosek w sprawie swojego pobicia i niepodjęcia przez funkcjonariuszy milicji żadnych działań. Incydent jest badany²².

¹⁷http://censor.net.ua/news/266101/harkovskiyi_jurnalist_zayavil_ob_izbieniu_berkutom_szadi_v_sheyu_elektroshokerom_skr_utili_neskolko_udarov

¹⁸<http://atn.ua/obshchestvo/izbienie-zhurnalista-i-boycy-na-ulicah-kak-nachinalsya-forum-evromaydanov>

¹⁹<http://www.057.ua/news/461733>

²⁰<http://www.dialog-plus.kh.ua/%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%D0%BD/%D0%BD%D0%B0-%D0%B7%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D1%82%D1%96-%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2-%D1%83-%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%BA%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%81/>

²¹<http://www.pravda.com.ua/news/2014/01/28/7011603/>

²²<http://www.day.kiev.ua/ru/article/media/sdelal-foto-poluchil-udar>

Warto zauważyć, że pomimo licznych dowodów w postaci zapisów wideo oraz zeznań naocznych świadków, do odpowiedzialności za dokonanie napaści na dziennikarzy nie został pociągnięty ani jeden funkcjonariusz organów ścigania. Milicjanci nie zatrzymywali także nieznanymi osobników, którzy napadali na dziennikarzy w różnych miastach na Ukrainie, chociaż mieli taką możliwość. W dniu 06.02.2014 dziennikarz Igor Demchenko, który stracił oko po tym, jak berkutowcy rzucili w niego granatem ośluszającym, wystąpił z oświadczeniem, w którym skrytykował brak działań organów ścigania w wyjaśnianiu przyczyn funkcjonariuszy milicji. Dziennikarz zaapelował, aby nie dawać wiary oświadczeniom Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, w których twierdzono, iż oprócz uczestników wieców do odpowiedzialności zostaną pociągnięci wszystkie winne osoby ze struktur siłowych. „*Od 19 stycznia 2014 było wiadomo o przestępstwie popełnionym wobec mnie, ale nasza waleczna milicja nie przeprowadziła ani jednej czynności śledczej, nawet nie zabezpieczyła mojego wierzchniego okrycia w celu określenia typu granatu, który został we mnie rzucony. Wszystko to robi się po to, aby z czasem zniknęły resztki granatu na ubraniu i można było potem powiedzieć, że sam zadałem sobie rany*²³”, - oznajmił Igor Demchenko.

Ogólnie w wyniku konfrontacji pomiędzy demonstrantami a milicją, w Kijowie oraz innych miastach na Ukrainie, poczynając od 19.01.2014 zostało poszkodowanych co najmniej 70 dziennikarzy. Większość z nich było ubranych w jaskrawe kamizelki z napisem „prasa”. W Kijowie ludzie mediów stawali się ofiarami przemocy, przed wszystkim w wyniku działań milicji.

Lista poszkodowanych dziennikarzy (Kijów):

1. **Bogdana Babych** – telewizja online „spilno.tv”, odłamek granatu ośluszającego zranił ją w nogę.
2. **Dmitriy Barkara** – agencja informacyjna Radio Svoboda”, został pobity przez milicjantów podczas zatrzymania 20.01.2014.
3. **Timur Bedernichekk** – telewizja online „spilno.tv”, doznał obszernych poparzeń na nogach.
4. **Anton Berezhnoy** – telewizja online „spilno.tv”, liczne siniaki na ciele, ostrzelany przez funkcjonariuszy milicji z broni pneumatycznej.
5. **Vlad Bovtruk** – telewizja online „Obshchestvennoe TV (Hromadske TV – ukr.), został ranny w nogę i brzuch z broni pneumatycznej.
6. **Aleksandr Brams** – gazeta „Kommentarii”, doznał stłuczenia prawego przedramienia i ramienia.
7. **Oleg Veremiyenko** – telewizja online „Skrytaya Pravda”, został ranny w głowę po strzale oddanym przez milicjanta z broni pneumatycznej.
8. **Vyacheslav Veremiya** – gazeta „Vesti”, odłamek uszkodził mu lewe oko, doznał też urazu lewej ręki.
9. **Dmitriy Vlasov** – agencja informacyjna The Associated Press, snajperzy trzykrotnie strzelali do niego z broni pneumatycznej raniąc w pachwinę.
10. **Igor Volosyankin** – gazeta „Uyezdneye Novosti”, został ranny w nogę oraz plecy.
11. **Maryan Gavryliv** – fotoreporter, został zatrzymany i pobity przez funkcjonariuszy „Berkuta”, potem sąd aresztował go tymczasowo na 2 miesiące.

²³ <http://ord-ua.com/2014/02/06/zvernennya/?lpage=1>

12. **Stanislav Grigoryev** – rosyjski kanał telewizji „REN TV”, ucierpiał na skutek wybuchu granatu ogłuszającego, przebywa w szpitalu.
13. **Yuriy Gruzinov** – operator projektów filmów dokumentalnych „BABYLON’13”, w dniu 22.01.2014 został trzy razy postrzelony z broni palnej na ul. Gruszewskiego.
14. **Dmitriy Dvoynichenkov** – internetowa telewizja „Espresso TV”, został zatrzymany przez funkcjonariuszy „Berkuta” w czasie bezpośredniej relacji prowadzonej z ulicy Gruszewskiego 21.01.2014.
15. **Igor Demchenko** – portal informacyjny „Svet i teni”, 19.01.2014 w twarz fotoreportera z odległości kilku metrów funkcjonariusze „Berkuta” rzucili granat ogłuszający. W efekcie prawie zupełnie stracił wzrok. Igor Demchenko opowiadał: *„Chciałem utrwalić jak rzucono kamieniami w demonstrantów. Zauważyłem, że rzucono w moją stronę, ale nawet nie pomyślałem, że to granat. Teraz nie mam lewego oka, na prawym oku widzenie znacznie się pogorszyło, praktycznie nie widzę, widzę przez mgłę, mam problemy z koordynacją ruchów i problemy ze słuchem, mam bardzo dziwne nocne bóle głowy, nocami praktycznie nie śpię, nie mam oka, ale odczuwam, że boli”*.
16. **Vitaliy Derekh** – portal informacyjny „20minut.ua”, milicjant oddał strzał z broni pneumatycznej prosto w jego aparat fotograficzny.
17. **Maksim Dondyuk** – niezależny fotograf, został ranny w nogę na skutek wybuchu granatu ogłuszającego.
18. **Danil Evtukhov** – „Kritika”, został ranny na skutek wybuchu granatu ogłuszającego i strzału oddanego z broni pneumatycznej.
19. **Vladimir Zinchenko** – kanał telewizyjny „ICTV”, został ranny w oko po strzale oddanym z broni pneumatycznej, nie widzi na jedno oko.
20. **Timur Ibragimov** – telewizja online „spilno.tv”, dwa skaleczenia od odłamków granatu ogłuszającego.
21. **Pavel Ivanov** – „Ukrainskoye Molodozhnoe Informatsyonnoe Agentstvo”, doznał 4 ran głowy z broni pneumatycznej. Według dziennikarza, strzelający milicjanci specjalnie celowali w jego głowę²⁴.
22. **Igor Iskhakov** – agencja informacyjna „Radio Svoboda”, doznał licznych otarć naskórka i stłuczeń.
23. **Vladimir Karagyaur** – telewizja online „spilno.tv”, zatrzymany przez milicję pod zarzutem zaopatrywania demonstrantów w benzynę wykorzystywaną do przygotowywania koktajli Mołotowa. Vladimir został zatrzymany w nocy z 19 na 20 stycznia na stacji benzynowej, kiedy próbował kupić paliwo do generatora prądu. Dziennikarzowi przedstawiono zarzut udziału w masowych zamieszkach (cz. 2, art. 294 kk Ukrainy)²⁵.
24. **Andrey Kiselev** – dziennikarz rosyjskiego portalu informacyjnego Lenta.ru, został pobity i zatrzymany przez funkcjonariuszy jednostki specjalnej „Berkut” 23.01.2014. Dzięki interwencji strony rosyjskiej (z apelem o uwolnienie dziennikarza i ukaranie winnych jego zatrzymania do władz Ukrainy zwrócił się przewodniczący Rady do spraw człowieka przy prezydencie RF Mikhail Fedotov) – udało się doprowadzić do uwolnienia dziennikarza²⁶.

²⁴ <http://tsn.ua/video/video-novini/poraneni-zhurnalisti-perekonani-u-navmisnomu-obstrili-silovikami.html?type=2>

²⁵ <http://nmpu.org.ua/2014/01/aktyvisty-media-profspily-piketuvaly-kyjivsku-militsiyu/>

²⁶ <http://lenta.ru/news/2014/01/23/confirm/>

25. **Aleksandr Klimenko** – gazeta „Golos Ukrainy”, został ranny w nogę i twarz na skutek wybuchu granatu ogłuszającego.
26. **Aleksandr Kovalevskiy** – kanał telewizji „24”, po wybuchu granatu ogłuszającego Aleksander doznał krwotoku z ucha.
27. **Anton Kudinov** – kanał telewizji „Skrytaya Pravda”, w czasie starć na ulicy Gruszewskiego podszedł do barierki milicji trzymając białą flagę na znak pojednania stron. Został zatrzymany i oskarżony o udział w masowych zamieszkach (art. 294 kk Ukrainy), zastosowano wobec niego areszt domowy.
28. **Bogdan Kutepov** – „Obshchestvennoe TV (Hromadske TV – ukr.)”, 29.01.2014 nieznani osobnicy zabrali dziennikarzowi legitymację oraz tablet, kiedy ten filmował wiec zwolenników „Partii Regionów” w Kijowie.
29. **Stanislav Kukharchuk** – kanał telewizji „Inter”, został pobity przez funkcjonariuszy „Berkuta” podczas rozpędzania Euromajdanu w Czerkasach 26.01.2014.
30. **Anatoliy Lazarenko** – telewizja online „spilno.tv”, funkcjonariusze milicji przestrelili mu rękę.
31. **Maks Kevin** – portal informacyjny „LB.ua”, nieznani ludzie pobili dziennikarza 20.01.2014, kiedy ten wracał do domu po wydarzeniach 19.01.2014 na ulicy Gruszewskiego.
32. **Yuriy Loza** – gazeta partii WO „Svoboda”, aresztowany tymczasowo na okres 2 miesięcy pod zarzutem organizowania masowych zamieszek (art. 294 kk Ukrainy).
33. **Efrem Lukatskiy** – agencja informacyjna The Associated Press, milicyjni snajperzy strzelali z broni pneumatycznej, przed zranieniem dziennikarz uchronił kask.
34. **Ivan Lyubysh-Kidrey** – kanał telewizji „1+1”, zadrapania na nodze po wybuchu granatu ogłuszającego.
35. **Roman Malko** – czasopismo „Ukrainskya Nedelya” („Ukrainsky Tyzhden”), został ranny w oko po strzale z broni pneumatycznej.
36. **Miroslav Mysa** – Radio „Golos Svobody”, żołnierze wojsk wewnętrznych pobili go i zabrali telefon.
37. **Ivan Nakonechnyy** – kanał telewizji „5 kanał”, funkcjonariusz milicji wystrzelił z broni pneumatycznej w kamerę wideo Nakonechnego.
38. **Roman Pilipey** – niezależny fotograf, 19.01.2014 podczas starć został trafiony cegłą w głowę, która została rzucona ze strony demonstrantów.
39. **Natalya Pisnya** – kanał telewizji „1+1”, została ranna z broni pneumatycznej.
40. **Denis Savchenko** – kanał telewizji „5 kanał”, wypadł z autobusu rozhuśtanego przez funkcjonariuszy jednostki specjalnej „Berkut”, zerwano mu plakietkę z napisem „prasa” i zawleczono do więźniarki. W efekcie Denis ma złamaną nogę.
41. **Galina Sadomtseva** – telewizja online „spilno.tv”, doznała urazu twarzy i nóg na skutek wybuchu granatu ogłuszającego
42. **Aleksandr Sibirtsev** – gazeta „Vesti”, ranny na skutek wybuchu granatu ogłuszającego.
43. **Aleksey Simakov** – kanał telewizji „STB”, dostał odłamkiem granatu ogłuszającego w nogę.
44. **Vitaliy Tereshchenko** – fotoreporter, został ranny po wypadnięciu z autobusu, rozhuśtanego przez funkcjonariuszy „Berkuta”.

45. **Vladimir Tishchenko** – gazeta WO „Svoboda”, został ranny w nogę po wybuchu granatu ogłuszającego, ranny z broni pneumatycznej.
46. **Yanek Falkevich** – telewizja online „spilno.tv”, doznał rozcięcia łuku brwiowego odłamkiem granatu ogłuszającego.
47. **Vasily Fedosenko** – białoruski fotoreporter, doznał urazu od gumowej kuli.
48. **Yevgeniy Feldman** – gazeta „Novaya Gazeta” (Rosja), został poszkodowany w wyniku wybuchu granatu ogłuszającego, doznał skaleczenia, rozbicia nosa²⁷.

Lista poszkodowanych dziennikarzy (pozostałe miasta na Ukrainie):

1. **Sergey Alekseyev** – kanał telewizji „1+1”, nieznani osobnicy rozbili mu aparat fotograficzny 25.01.2014 w Charkowie.
2. **Yuriy Vysotskiy** – polski kanał telewizji „Belsat”, pobity przez funkcjonariuszy „Berkuta” 26.01.2014 w Czerkasach.
3. **Yevgeniy Gomonyuk** – portal informacyjny „NikLife”, 25.01.2014 w Nikołajewie uczestnicy wiecu popierającego „Partię Regionów” nie chcieli przepuścić reportera, usiłującego dostać się do budynku obwodowej administracji państwowej w Nikołajewie – popychali i grozili mu.
4. **Sergey Gonchar** – kanał telewizji „11 kanał”, 26.01.2014 nieznani osobnicy rozbili mu kamerę wideo, kiedy prowadził relację z wydarzeń z Dniepropietrowsku.
5. **Vladimir Gryshko** – członek Narodowego Związku Dziennikarzy, 26.01.2014 w Kirowogradzie milicjant uderzył go pałką w okolicę nerek.
6. **Yuriy Gudimenko** – gazeta „Mechta”, został pobity przez nieznanych osobników w czasie rozpędzania Euromajdanu w Zaporozżu 26.01.2014.
7. **Sergey Yefimov** – kanał telewizji „Vikka”, funkcjonariusze „Berkuta” rozbili mu kamerę wideo w czasie rozpędzania Euromajdanu w Czerkasach.
8. **Tatyana Zarovna** – „Gazeta po-ukraiński”, 21.01.2014 w Doniecku na wiecu zwolenników Partii Regionów przewodniczący Obwodowej Wspólnoty Ormian w Doniecku Gagik Agavelyan wytrącił dziennikarce z rąk kamerę, deptał jej po nogach i popychał.
9. **Sergey Kochet** – „34 kanał telewizji”, 26.01.2014 w Dniepropietrowsku nieznani osobnicy strzelili mu w plecy z broni pneumatycznej oraz rzucili kamieniem w głowę.
10. **Yaroslav Markon** – gazeta „Vesti”, 26.01.2014 w czasie starć w pobliżu obwodowej administracji państwowej w Dniepropietrowsku nieznani osobnicy rozbili mu notebook.
11. **Yevgeniy Marchuk** – polski kanał telewizji „Belsat”, 26.01.2014 w Czerkasach został pobity przez funkcjonariuszy „Berkuta”.
12. **Sergey Mokrushin** – „Centrum Badań Dziennikarskich”, w Symferopolu w obecności milicji nieznani osobnicy rozbili należący do niego aparat fotograficzny.
13. **Igor Monastyrev** – kanał telewizji „Donbass”, w Doniecku na wiecu nieznani osobnicy zadali mu kilka ciosów w głowę i tułów.

²⁷ <http://imi.org.ua/news/42777-spisok-postrajdalih-jurnalistiv-pid-chas-sutichok-19-20-sichnya-onovlyuetsya.html>

14. **Maryanna Nemchenko** – portal informacyjny „Obo vsem”, kiedy dziennikarka fotografowała operację zatrzymania grupy młodych ludzi w Czerkasach, funkcjonariusz „Berkuta” wyrwał jej aparat fotograficzny i zmusił do usunięcia wszystkich zdjęć, grożąc rozbięciem sprzętu.
15. **Oleg Ogilko** – portal informacyjny „0472.ua”, został pobity przez nieznaną osobę 23.01.2014 w Czerkasach. U dziennikarza zdiagnozowano stłuczenie nerek, obrzęk głowy, otarcia naskórka i ślady bicia na całym ciele.
16. **Danilo Peterimov** – „34 kanał telewizji”, 26.01.2014 został spalony w Dniepropietrowsku przez nieznaną osobę.
17. **Andrey Radich** – kanał telewizji „ATN”, 26.01.2014 w Charkowie nieznaną osobę rozbili mu kamerę.
18. **Natalya Svetlova** – „34 kanał telewizji”, 26.01.2014 w Dniepropietrowsku została pobita pałkami, w wyniku czego doznała otarcia naskórka.
19. **Denis Senegin** – kanał telewizji „ICTV”, 26.01.2014 w Dniepropietrowsku nieznaną osobę rzucili w niego kamieniem, raniąc dziennikarza w głowę i szyję, a także niszcząc kamerę wideo.
20. **Dmirtiy Smolenko** – portal informacyjny „Vsya Vlast”, 26.01.2014 w Zaporozżu nieznaną osobę razem z funkcjonariuszami „Berkuta” pobili go i zniszczyli mu cały sprzęt.
21. **Valentin Terletskiy** – kanał telewizji „Khortitsa”, został pobity przez nieznaną osobę w Dniepropietrowsku 26.01.2014, hospitalizowany.
22. **Yevgeniy Udovichenko** – „Obwodowa Państwowa Spółka Radiowa w Zaporozżu”, 26.01.2014 dziennikarz został pobity przez nieznaną osobę w Zaporozżu. Następnie został także pobity i zatrzymany przez milicjantów. Sąd postanowił aresztować dziennikarza tymczasowo na okres 2 miesięcy.
23. **Roman Chermiski** – wydanie „Ukrainskiy Prostor”, został pobity przez funkcjonariuszy „Berkuta” w czasie zdjęć do reportażu o charkowskim Antymajdanie.

Fundacja „Otwarty Dialog” zwraca uwagę, iż użycie siły ze strony ukraińskich organów ścigania w stosunku do dziennikarzy wykonujących swoje zawodowe obowiązki, stanowi naruszenie norm międzynarodowego prawa humanitarnego oraz ustawodawstwa Ukrainy.

Zgodnie z art. 1 i art. 2 Konwencji Genewskiej, dziennikarze są traktowani jak ludność cywilna i dlatego znajdują się pod ochroną konwencji. Między innymi zgodnie z cz. 2, art. 51 Protokołu Dodatkowego (I) do Konwencji Genewskich, *„Ludność cywilna jako całość, a także poszczególne osoby cywilne nie powinny stanowić obiektu ataku”*. Zgodnie z art. 52 Protokołu osoby cywilne mają prawo, aby do ich własności (dotyczy to również profesjonalnego sprzętu dziennikarskiego) odnosić się z poszanowaniem, jeśli nie ma on charakteru wojskowego²⁸.

Zgodnie z ukraińskim ustawodawstwem, celowe utrudnianie legalnie wykonywanej przez dziennikarzy działalności zawodowej i/lub prześladowanie dziennikarza za wykonywanie przez niego swoich obowiązków zawodowych stanowi przestępstwo ścigane przez prawo (art. 171 kk Ukrainy)²⁹.

Ukraińska ustawa „O informacji” gwarantuje, że po przedstawieniu przez dziennikarza dokumentu potwierdzającego jego przynależność zawodową, przedstawiciel mediów ma prawo do zbierania informacji w rejonach klęsk żywiołowych, katastrof, w miejscach awarii, masowych zamieszek i

²⁸ <http://www1.umn.edu/humanrts/russian/instree/Ry5pagc.html>

²⁹ http://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/statja-171.htm

działań wojennych (cz. 4, art. 25)³⁰. Jednak mimo to, w czasie pacyfikacji akcji protestacyjnych w Kijowie oraz innych miastach na Ukrainie zostały odnotowane liczne przypadki używania przez funkcjonariusze organów ścigania siły wobec dziennikarzy po tym jak przedstawili oni legitymację prasową. Co więcej, przytoczone w niniejszym raporcie przykłady pozwalają twierdzić, że ataki na dziennikarzy dokonywane były celowo.

W celu otrzymania bardziej szczegółowych informacji prosimy o kontakt:

Lyudmyla Kozlovska, Fundacja Otwarty Dialog

lyudmylakozylovska@odfoundation.eu

---

³⁰ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>